

VIII. HISZEK A SZENTLÉLEKBEN

Hiszek a Szentlélekben.

**Hiszek a Szentlélekben
Urunkban és éltetőnkben,
aki az Atyától és a Fiútól származik;
akit éppúgy imádunk és dicsőítünk,
mint az Atyát és a Fiút.
Ő szólt a próféták szavával.**

1./ Hiszek a Szentlélekben

Isten benső életét csak a Szentlélek által vagyunk képesek megismerni, ezért küldte el nekünk a Szentlelket, mert csak az Ő segítségével vagyunk képesek imádkozni, Ő adja nekünk a hitet, különleges ajándékait, karizmáit, kegyelmeit. A Szentlélek eredete, forrása maga az Atya, aki a Fiú által küldi el nekünk Lelkét, akinek segítségével vagyunk képesek Isten hívására válaszolni, aki megérint bennünket szeretetével és új életet ad nekünk: istengyermeki életet. Nélküle lehetetlen látni az Isten Fiát, és a Fiú nélkül senki sem közeledhet az Atyához, mert az Atyát a Fiú által ismerhetjük meg, de Isten Fiának megismerése csak a Szentlélek által lehetséges. (KEK 683)

„Isten elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki az kiáltja: „Abba, Atya!” (Gal 4,6) (KEK 742)

A Szentlélek az utolsó a Szentháromság személyeinek megismerésében. Nazianzi Szent Gergely magyarázatában: „Az Ószövetség az Atyát nyíltan hirdette, a Fiút homályosabban. Az Újszövetség világosan megmutatja nekünk a Fiút, és a Szentlélek istenségét bizonyos értelemben homályosan. Most pedig maga a Lélek velünk van és nyíltabban mutatja meg magát.” Hiszen megmondta Jézus, hogy „**amikor eljön az igazság Lelke, ő elvezet titeket a teljes igazságra**” (Jn16,13). (KEK 684)

2./ A Fiú és a Szentlélek összefüggő küldetése

Isten Fiának és a Szentléleknek a küldetése kezdettől fogva az idők végezetéig összekapcsolt és elválaszthatatlan egymástól. (KEK 743) Amikor a Szentlélekben hiszünk, elválaszthatatlan a Szentháromságba vetett hitünktől, az Isten misztériumától: „**akit éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút**”. (KEK 685) „**Isten dolgait senki sem ismeri, csak Isten Lelke**” (1Kor 2,11). A próféták által hallatja velünk az Atya Szavát, de őt nem halljuk, őt csak abban a folyamatban ismerjük meg, amellyel az Igét kinyilatkoztatja nekünk, és fölkészít minket, hogy hittel befogadjuk. Ez az isteni rejtőzködés magyarázza, hogy a „**világ nem kaphatja meg, mert nem látja és nem ismeri**”. (KEK 687)

Az Egyház, az apostolok továbbadott hitében élő közösség az a hely, ahol megismerjük a Szentlelket: (KEK 688)

- az Írásokban, amelyeket ő sugalmazott,
- a Hagyományban,
- az egyházi Tanítóhivatalban, melyet a Szentlélek segít,
- a szentségi liturgiában, annak szavai és szimbólumai által, melyekben a Szentlélek közösségbe visz Krisztussal,
- az imádságban, amelyben közbenjár értünk,
- a karizmákban és a szolgálatokban, melyek által az Egyház épül,
- az apostoli és hittérítő élet jeleiben:
- a szentek tanúságtételében, melyben ő maga teszi nyilvánvalóvá az életszentséget és folytatja az üdvösség művét.

A Szentlélek az idők teljességében Máriában befejezi Krisztus Isten népébe való eljövételének előkészítését, és átadja a világnak az Emmánuelt, ami azt jelenti: „*velünk az Isten*” (Mt 1,23). (KEK 744). Isten Fiát a megtestesülésben a Szentlélek kenete szenteli föl Krisztussá (*Messiássá*). (KEK 745) Jézus halála és föltámadása által válik megdicsőült Úrrá és Krisztussá. A maga teljességéből árasztja ki a Szentlelket az apostolokra és az Egyházra. (KEK 746)

Az Egyház a Szentháromság és az emberek közösségének szentsége. (KEK 747)

3./ A Szentlélek tulajdonneve

A Lélek (latinul Spiritus) szó a héber Ruah szó fordítása, ami eredeti értelmében fuvallatot, levegőt, szelet jelent. Jézus pontosan a szelet hozza föl érzékletes példának, hogy Nikodémusnak elmagyarázza, annak transzcendens újdonságát, aki személy szerint Isten Lehelete, isteni Lélek (Jn 3,5-8). (KEK 691)

A szent és a lélek szó összekapcsolásával a Szentlélek kimondhatatlan személyét jelöli, anélkül, hogy összetévesztenénk a „*lélek*” és a „*szent*” más használatával.

4./ A Szentlélek elnevezései

Amikor Jézus a Szentlélek eljövételét meghirdeti *Paraklétosznak*, azaz szó szerint „maga mellé szólított”-nak nevezi (Jn 14,16.26; 16,7) Ezt a szót „*Vigasztalónak*” fordítják, mivel Jézus az első Vigasztaló. Az Úr maga „*Igazság Lelkének*” nevezi (Jn 16,13). Szent Pálnál a következő megnevezések fordulnak elő: az *ígéret Lelke* (Ef 1,13; Gal 3,14); a *fogadott fiúság Lelke* (Róm 8,15; Gal 4,6); *Krisztus Lelke* (Róm 8,11); az *Úr Lelke* (2Kor 3,17); *Isten Lelke* (Róm 8,9.14; 15,19; 1Kor 6,11; 7,40); Szent Péternél pedig: a *Dicsőség Lelke* (1Pt 4,14). (KEK 692, 693)

5./ A Szentlélek szimbólumai

A **víz** szimbóluma a Szentlélek működését jelzi a keresztségben, az új születés szentsége, tehát élő Viz, amely a megfeszített Krisztusból ered, mint forrásból. (KEK 694)

A **kenet**. Az olaj kenetének szimbóluma a bérmálás szentségi jele, a keleti egyházak „*krizmálásnak*” nevezik. Az Ószövetség az Istennek szentelt személyeket „*fölkentnek*” nevezi: maga a héber Messiás is Isten Lelkének „*fölkentjé*” jelenti. Jézust maga a Szentlélek teszi fölkentté. (KEK 695)

A **tűz**, a Szentlélek cselekedeteinek átalakító erejét szimbolizálja. Illés prófétát így jelzik „*mint tűzvész jött, és szava lángolt, mint az égő kemence*” (Sir 48,1), imádsága által tüzet hozott le az égből a kármel-hegyi áldozatra. Ez a Szentlélek tüzének előképét jelenti, mely átalakít mindent, amit megérint. A Lélektől eltelt Keresztelő János is úgy hirdeti Krisztust, mint aki Szentlélekben és tűzben fog keresztelni” (Lk 3,16). „*Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön*” (Lk 12,49). (KEK 696)

A **felhő és a fényesség**, elválaszthatatlan a Szentlélek megjelenésétől. A Sínai hegyen, a pusztai vándorlásban így mutatkozik meg az Isten. A színeváltozás hegyén a Szentlélek jön felhőben és fénylik Jézus ruhája, alakja (Lk 9,34-35). (KEK 697)

A **pecsét** szimbóluma a kenethez hasonló jellegű, mely a Szentlélek letörölhetetlen hatását jelzi a keresztség, a bérmálás és a papság szentségében, mely nyomot hagy a lélekben. (KEK 698)

A **kéz**. A kézrátételt az Egyház mint a Szentlélek kiáradásának jelét, megtartotta a szentségi lélek hívásaiban. Jézus a kezét rátéve gyógyította a betegeket, áldotta meg a gyermekeket és az apostolok ugyanezt folytatták.

Az ujj. Jézus az Isten ujjával űzte ki a gonoszt lelkeket. Isten törvényét Mózes kőtábláira „*Isten ujjá*” írta (Kiv 31,18). A Szentlelket az Egyház ebben a formában hívja segítségül. (KEK 700)

A galamb a vízözön végén a zöldellő olajággal tér vissza, annak jeléül, hogy a föld újra lakható. Krisztus megkeresztelésénél a Szentlélek galamb formájában száll le rá és marad rajta. Ez a szimbólum a keresztény ikonográfiában, képi ábrázolásokban hagyományos. (KEK 701)

6./ A Szentlélek működése

Isten Igéje és az ő Lehelete ott van minden teremtmény létének és életének eredeténél. (KEK 703)
Ő az aki megszenteli a teremtet és uralkodik rajta, s az Atyában és a Fiúban erőt ad minden teremtménynek, s őrzi is őket.

A bűn és a halál miatt az ember nélkülözi „*Isten dicsőségét*” (Róm 3,23), de a Fiúban a Lélek visszaállítja ezt a dicsőséget, s a Szentlélek kiáradása végre fogja hajtani „*Isten szétszórt fiainak összegyűjtését*” (Jn 11,52).

Az istenjelenésekben (teofániák) – a pátriárkáktól Mózesig, majd egészen a nagy próféták küldetését bevezető látomásokig – felismerhetők Istennek a működései a Szentlélek által. Ez főleg a Törvényben mutatkozik meg, amely arra adatott, hogy a népet Krisztushoz vezesse és felkeltse a Szentlélek utáni vágyakozást bennük, melyeket a zsoltárokból is nyomon követhetünk. (KEK 708)

A Törvény feledése és a Szövetség iránti hűtlenség halálhoz vezet és látszólag megsemmisülnek az ígéretek, azonban a nép a szenvedésekben és a számkivetésekben tisztulva halad a megígért messiási idők felé. Ezek az időszakok az Egyház előképei közé tartoznak. (KEK 710) Fokozatosan kapják meg a Messiásra vonatkozó jövendöléseket és a Szentlélek kiáradásáról szóló ígéretek. (KEK 711-716) Keresztelő János, akit a Szentlélek „*már anyja méhében*” betöltött (Lk 1,15) bejelenti a Messiás jövetelét (KEK 717), és Mária a „*kegyelemmel teljes*” pedig lakóhelye lesz az Atya Fiának és az ő Lelkének. A Szentlélek készíti elő Máriát, „*akiben az istenség egész teljessége lakozik*” (Kol 2,9). Mária lesz az „*asszony*”, az új Éva, „*az élők anyja*”, aki együtt a Tizenkettővel: „*egy szívvel, egy lélekkel áhítatosan imádkozva*” (Ap Csel 1,14), „*az utolsó idők*” hajnalán megélik a Szentlélek kiáradását, az Egyház születését. (KEK 726)

Krisztus egész élete és műve nem más, mint a Fiú és a Szentlélek összekapcsolt küldetése (KEK 727), de Jézus csak akkor nyilatkoztatja ki teljesen a Szentlélekről szóló tanítását, amikor eljött az Órája, s az Atya kezébe adva magát, legyőzi a halált: „*az Atya dicsősége által föltámasztva a halálból*” (Róm 6,4). Ettől kezdve küldetése az Egyház küldetésévé válik és „*rájuk lehelve*” odaajándékozza a Szentlelket tanítványainak (Jn 20,22). „*Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket*” (Jn 20,21). (KEK 730)

Szent Ferenc: A boldogságos Szűz üdvözlése

Üdvözlégy, Úrnónk,
szentséges Királynénk,
Istennek szent szülője, Mária,
ki szűz lévén templommá lettél,
és választottja a szentséges mennyei Atyának,
ő szentelt meg téged szentséges szerelmes Fiával
és a Vigasztaló Szentlélekkel.
Minden kegyelem teljessége és minden jószág
lakozott és lakozik tebenned.
Üdvözlégy te, Isten palotája;
Üdvözlégy te, az ő lakozó sátra;

Üdvözlégy te, az ő lakóháza,
Üdvözlégy te, az ő palástja;
Üdvözlégy te, az ő szolgálója;
Üdvözlégy te, az ő anyja,
legyetek üdvözölve ti, szent erények mind,
kik a Szentlélek kegyelméből és
megvilágosításából
a hívek lelkébe ereszkedtek,
hogy a hitetleneket Istenben hívő
emberekké formáljátok át.

MELLÉKLET:

KEK 683 „Nem mondhatja senki: »Úr Jézus«, csak a Szentlélekben” (1Kor12,3). „Isten elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki azt kiáltja: »Abba, Atya!«” (Gal 4,6). Ez a hívó megismerés csak a Szentlélekben lehetséges. Hogy valaki közösségben lehessen Krisztussal, annak első föltétele, hogy megérintse a Szentlélek. Ő megelőz minket és fölbreszti bennünk a hitet. Keresztségünk, a hit első szentsége által az életet, melynek forrása az Atyában van és a Fiúban kínáltatik föl, bensőségesen és személyesen a Szentlélek közli az Egyházban.

KEK 684 A Szentlélek az első a maga kegyelmével hitünk ébresztésében és abban az új életben, amely nem más, mint megismerni az egyedüli Atyát, és akit ő küldött, Jézus Krisztust. De ő az utolsó a Szentháromság személyeinek kinyilatkoztatásában. Nazianzi Szent Gergely, a „Teológus” ezt a kibontakozást az isteni „közös leereszkedés” pedagógiája által magyarázza. (vö. lásd. a szövegben)

KEK 685 A Szentlélekben hinni ezért annak megvallását jelenti, hogy a Szentlélek egy a Szentháromság személyei közül, az Atyával és a Fiúval egylényegű, „aki éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút”. Ezért a Szentlélek isteni misztériumáról a Szentháromság teológiájában volt szó. Most tehát a Szentlélekről csak az isteni „üdvrendben” beszélünk.

KEK 687 „Isten dolgait senki nem ismeri, csak Isten Lelke” (Kor 2,11). Most pedig a Lélek, aki kinyilatkoztatja őt, megismerteti velünk Krisztust, az ő élő Igéjét, de önmagát nem tárja föl. „Aki szólt a próféták által”, hallatja velünk az Atya Szavát. De őt nem halljuk. Őt csak abban a folyamatban ismerjük meg, amellyel az Igét kinyilatkoztatja nekünk, és fölkészít minket, hogy hittel befogadjuk. Az Igazság Lelke, aki „föltárja” nekünk Krisztust, nem beszél önmagáról. Ez a sajátosan isteni rejtőzködés magyarázza, hogy a „világ nem kaphatja meg, mert nem látja és nem ismeri”, miközben azok, akik Krisztusban hisznek megismerik őt, mert velük marad (Jn 14,17).

KEK 688 Az Egyház, az apostolok továbbadott hitében élő közösség a hely, ahol megismerjük a Szentlelket:

- az Írásokban, melyeket ő sugalmazott;
- A Hagymányban, melynek az egyházatyák mindig időszerű tanúi;
- az egyházi Tanítóhivatalban, melyet a Szentlélek segít;
- a szentségi liturgiában, annak szavai és szimbólumai által, melyekben a Szentlélek közösségbe visz Krisztussal;
- az imádságban, melyben közbenjár érettünk;
- a karizmákban és szolgálatokban, melyek által az Egyház épül;
- az apostoli és hittérítő élet jeleiben;
- a szentek tanúságtételében, melyben ő maga teszi nyilvánvalóvá az életszentséget és folytatja az üdvösség művét.

KEK 691 „Szentlélek” a tulajdonneve Annak, akit az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk. Az Egyház ezt a nevet az Úrtól kapta és új gyermekeinek keresztségében vallja meg.

KEK 692 Amikor Jézus a Szentlélek eljövételét meghirdeti és ígéri, Paraklétosznak, azaz szó szerint „maga mellé szólított”-nak, latinul advocatusnak nevezi (Jn 14,16.26; 16,7) A Paraklétoszt rendszerint „Vigasztalónak” fordítják, mivel Jézus az első vigasztaló. Maga az Úr a Szentlelket az „Igazság Lelkének” nevezi.

KEK 693 A Szentlélek tulajdonneven kívül, amit az Apostolok Cselekedetei és a Levelek leginkább használnak, Szent Pálnál a következő megnevezések fordulnak elő: (lásd a szövegben).

KEK 694 A víz. A víz szimbóluma a Szentlélek működését jelzi a keresztségben, mivel a Szentlélek segítségével hívása után az új születés hatékony szentségi jelévé válik: miként első születésünk magzati állapotát víz vette körül, úgy a keresztség valóságosan jelzi, hogy isteni életre születésünket a Szentlélekben kapjuk ajándékba. Sőt az *„egy Lélekben (...) megkeresztelkedve”*, *„mindannyiunkat egy Lélek itatott át”* (1Kor 12,13): a Lélek tehát személyesen is élő Víz, amely a megfeszített Krisztusból ered, mint forrásból, és bennünk az örök életre szökell.

(lásd továbbiakban a **KEK 695-701-ig** a bővebb szimbólum magyarázatokat).

KEK 703 Isten Igéje és az ő Lehelete ott van minden teremtmény léte és élete eredeténél.

KEK 708 Ez az isteni pedagógia főként a Törvény ajándékában mutatkozik meg. A Törvény pedagógusként adatott, hogy a népet Krisztushoz vezesse. De képtelensége arra, hogy az „istenhasonlóságtól” megfosztott embert üdvözítse és a világosabb ismeret, amit a bűnről ad, a Szentlélek utáni vágyakozást ébreszti. Erről tanúskodnak a zoltárok sóhajtozásai.

KEK 710 A Törvény feledése és a Szövetség iránti hűtlenség halálhoz vezet: a számkivetés látszólag az ígéretek megsemmisülése, valójában pedig az üdvözítő Isten titokzatos hűsége és a megígért megújítás kezdete, de a Lélek szerint. Isten népének végig kellett szenvednie ezt a tisztulást; a számkivetésen Isten tervében már rajta van a kereszt árnyéka, és a szegények maradéka, mely visszatér, az Egyház világosan fölismerhető előképei közé tartozik.

KEK 711 Iz 43,19-ben az *„Íme, én új dolgokat művelek”* két próféta irányzatra utal: egyik a Messiás várására, a másik az új Lélek hirdetésére vezet, és mindkettő a csekély „maradék” felé tart, „a szegények népe” felé, mely reménykedve várja „Izrael vigasztalását” és „Jeruzsálem megváltását” (Lk 2,25. 38).

KEK 712 A várt Messiás arcvonásai az Emmánuel könyvben kezdenek körvonalazódni (amikor *„Izajás (..) látta (Krisztus) dicsőségét”* (Jn 12,41), különösen Izajás 11,1-2. versében).

KEK 713 A Messiás vonásai főként a Szolga énekeiben nyernek kinyilatkoztatást. Ezek az énekek hirdetik Jézus szenvedésének értelmét és megjelölik a módot, ahogyan ő ki fogja árasztani a Szent Lelket, hogy életet adjon a sokaságnak: nem kívülről, hanem *„a mi szolgálai alakunkat magára öltve”* (Fil 2,7). Magára véve a mi halálunkat, tudja közölni velünk az ő Lelkét, aki az életé.

KEK 714 Ezért kezdi Krisztus a Jó Hír hirdetését Izajás ezen sorainak magáévá tételével (Lk 4,18-19): *„Az Úr Lelke rajtam; mert fölkent engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, ...”*

KEK 715 A közvetlenül a Szentlélek elküldésére vonatkozó prófétai szövegek olyan jövendölések, amelyekben Isten népének szívéhez szól az ígéretek nyelvén, a szeretet és a hűség hangnemében, aminek beteljesülését Szent Péter fogja kikiáltani pünkösd reggelén. Ezen ígéretek szerint „az utolsó időkben” az Úr Lelke megújítja az emberek szívét azáltal, hogy beléjük vési az új Törvényt; összegyűjti a szétszórt és megosztott népeket, és megbékélteti őket; az első teremtést átformálja, és az új teremtésben az emberekkel fog lakni Isten békességben.

KEK 716 A „szegények”, az alázatosak és szelídek népe, akik teljesen ráhagyatkoztak Isten titokzatos terveire – azok népe, akik várják az igazságot, de nem az emberektől, hanem a Messiástól -, a Szentlélek nagy és titokzatos műve végig az ígéretek idején Krisztus eljövételének előkészítésére. A Lélek által megtisztított és megvilágosított szívük értéke a zsoltárokból mutatkozik meg. Ezekben a szegényekben az Úr Lelke „tökéletes népet” készít.

KEK 717 „Volt egy Istentől küldött ember, kinek János volt a neve” (Jn 1,6). Jánost maga Krisztus, akit Szűz Mária nemrég fogant a Szentlélektől „*már anyja méhében*” betöltötte „*Szentlélekkel*” (Lk 1,15). Mária „látogatása” Erzsébetnél Isten látogatását valósította meg népénél.

KEK 726 A Szentlélek küldetésének végén Mária lesz az „asszony”, az új Éva, „az élők anyja”, „a teljes Krisztus” anyja. Ilyen minőségében látjuk együtt a Tizenkettővel: „*egy szívvel, egy lélekkel áhítatosan imádkozva*” (ApCsel 1,14) „az utolsó idők” hajnalán, amelyet a Szentléleknek kellett ébreszteni pünkösdkor az Egyház kinyilvánításával.

KEK 727 A Fiú és a Szentlélek egész küldetése az idők teljességében abban áll, hogy a Fiú megtestesülésétől kezdve az Atya Lelkének Fölkentje: Jézus a Krisztus, a Messiás. A hitvallás egész második fejezetét ennek fényénél kell olvasni. Krisztus egész műve a Fiú és a Szentlélek összekapcsolt küldetése. Most csak arról szólnunk, ami a Szentlélekre vonatkozik, tudniillik, hogy Jézus megígéri, és a megdicsőült Úr ajándékozza őt.

KEK 730 Végül eljött Jézus Órája: Jézus az Atya kezébe adja a lelkét akkor, amikor halála által legyőzte a halált „*az Atya dicsősége által föltámasztva a halálból*” (Róm 6,4); majd *ajándékozza* a Szentlelket, „*rálehelve*” tanítványaira. Ettől az órától kezdve Krisztus és a Lélek küldetése az Egyház küldetésévé válik: „*Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket*” (Jn 20,21).

KEK 742 „*Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki így kiált: Abba, Atya!*” (Gal 4,6).

KEK 743 A kezdettől fogva az idők végezetéig, amikor Isten küldi Fiát, mindig küldi Lelkét: küldetésük összekapcsolt és elválaszthatatlan.

KEK 744 Az idők teljességében a Szentlélek Móriában befejezi Krisztus Isten népébe való eljövételének előkészítését. A Szentlélek Móriában történt működése által adja az Atya a világnak az Emmánuel, ami azt jelenti „*velünk az Isten*” (Mt 1,23)

KEK 745 Isten Fiát megtestesülésében a Szentlélek kenete szenteli föl Krisztussá (Messiássá).

KEK 746 Jézus halála és föltámadása által válik megdicsőült Úrrá és Krisztussá. Ő a maga teljességéből árasztja ki a Szentlelket az apostolokra és az Egyházra.

KEK 747 A Szentlélek, akit Krisztus, a Fő áraszt ki a tagjaiba, építi, élteti és megszenteli az Egyházat. Az Egyház a Szentháromság és az emberek közösségének szentsége.

Irodalom:

Assisi Szent Ferenc Művei Újvidék, Szeged, Csíksomlyó Agapé 1992

A Katolikus egyház Katekizmusa (KEK) Budapest, Szent István Társ. 2013

